

Марта

Марта сиділа на дивані й дивилась у книжку, але замріяний погляд проникав крізь неї. У кімнаті все залишалось на своїх місцях, усе було, як завжди. Саме це зараз Марту і дратувало. Вона прагнула змін. Будь-яких, але яскравих, які б наповнювали її життя радісним сміхом, пригодами, котрі б щасливо завершувались, із подругами, які б підтримували, були опорою, не зраджували... Та кого вона обманює? Себе?

«Марто, зізнайся собі, що насправді ти хочеш, аби випадок познайомив тебе з хлопцем, який би зрозумів, яка ти класна, не вигукував, що дівчина товста, як це робив Олесин партнер із бальних танців Назар. Який би не розпатякав про перший чи не перший поцілунок, як Ярослав, Міланін новий знайомий, не звинувачував тебе в усіх програшах, як Павло, з яким ти танцювала чотири роки

й так і не змогла примиритися з його дурнуватою звичкою в усьому звинувачувати тебе. Не повів себе, як Сергій, який попросився на місце Павла, та зрадив за першої ж нагоди — переметнувся до суперниці. Хочеться бачити доброту і людяність, аби не було так, як з Русланом із сусіднього будинку, який щоразу, коли бачить тебе, кидає жахливі гидкі жартики, що заганяють у глухий кут. Хай би був розумним, веселим, цікавим співрозмовником, мав амбіції і хотів удосконалюватися».

Вона відвела погляд від книжки, вляглася навznak на диван, примостивши під голову маленьку подушину. Мама називає цю подушку думкою. Справді, лежачи на ній, так легко думати, а ще солодше спати. Розшита чудернацькими візерунками і знаками, в котрі, як таємничим шепотом розповідала їй мама, бабуся вклала давні пісні та молитви, подушка-думка мандрувала разом із нею і в літні табори, і на відпочинок із батьками, і на змагання, куди їздила разом із їхнім невеликим танцювальним гуртом. Погляд зупинився на стіні й зачепився за картину з метеликом, який літає над ромашками, маками та волошками. Марті ураз нагально забাগлося літа, нестерпно було навіть думати про те, що попереду лише один осінній місяць, а далі зима — довга й холодна, бр-р-р, дуже холодна. Батьки ніколи не погодяться на те, щоб узимку поїхати з нею кудись, де тепло, де море, де інший світ.

Хоча б у Єгипет. А що? Он батьки Романа Куцого ще у третьому класі повезли його туди прямісінько посеред зими. О, ні! І чому їй пригадується не те, що треба і не ті, кого варто пам'ятати?

Сногад про золотий перстень

Роман. Бр-р-р, йо-хо! Треба ж таке! Теж знайшла, про кого згадати. Та він після цієї поїздки геть здурів, дарма, що тоді малий був. Непомітно підходив до хлопців-однокласників ззаду і робив усілякі непристойні рухи. Потім щосили гепав когось товстим пузом, та ще й так дивно і дико вихилявся взад-уперед. Тоді геть розлякав усіх своїх друзів. Ці його раптові дивацтва стали помічати не тільки однокласники, а й учителі. Може, він і до цієї поїздки був таким схибленим? Та ні, не був. Так, він із ду-у-уже заможної сім'ї, тож щоразу хизувався цим. Його мама, завжди така лагідна і поступлива, до поїздки в цей злочасний Єгипет постійно носила вчительці початкових класів пакунки, подарунки, квіти... Можливо, тому Любов Павлівна раз у раз так противно сюсюкала до Романа? Йому дозволяли усе! Відібрати слова в однокласника, бо на шкільному ранку йому забаглося бути Робінзоном, запізнюватися, не писати на уроці. Навіть коли він ображав дівчат, чомусь з'ясовувалося, що

в тому були винні самі дівчата. А про хлопців і говорити не доводилося. З Романом учителі носилися, як з писаною торбою, а всі однокласники хотіли товаришувати — так і вчителька чіплялася менше, і добрі оцінки у щоденнику частішали...

Та ні, це неможливо — чому це вона згадує про нього? Невже ще й досі шкодує, що він тоді пішов зі школи? Може, це в ній говорить жадібність? Бо відтоді ніхто більше не дарував їй золотих перснів. У Марти в третьому класі їх було аж два, й обидва подарував Роман, тодішній однокласник. Після його поїздки до Єгипту в неї з'явився третій. Даруючи його, Роман різко відштовхнув її до стіни, і вона боляче вдарилась об батарею. Марта тоді заплакала. Перстень вилетів з долоні, а хлопець злостиво засміявся. Того дня події розвивалися так швидко, що вона не встигла всі запам'ятати. Пригадує, що хотіла віддати перстень, бо дуже образилася на хлопця. Ледь устигла підняти з підлоги подарунок, як у коридор вийшли директорка школи і вчителі. Вчителька зі сусіднього класу забрала весь їхній клас на прогулянку. Через сніг із дощем прогулянка тривала недовго. В їхньому класі вже не було сторонніх — лише Любов Павлівна. Вони роздягнулися, перевзулись у змінне взуття, коли увійшла Романова мама. Задзвенів дзвоник, і їх усіх навіщось випровадили з класу. Марта тоді ще не розуміла, що час великих змін настав. Вона разом

Роман Геремель

Тогода

Премий клас

із усіма вибігла у коридор і спостерігала, як до класу заходять і виходять з нього учителі, зайшла й директорка. Марта стояла в коридорі біля сходів і щосили стискала у кулаці перстень. Вона досі не одягла його на палець. Може, боялася загубити, а, може, не хотіла, щоб однокласниці розпитували. Тримала його у руці під час прогулянки на вулиці, навіть рукавицю не змогла одягти. Задубілою рукою, не розтискаючи кулака, знімала взуття... Чого дивуватися? Вона тоді була ще зовсім малою — третьокласницею. Хтозна, як би вона повелася тепер, якби хлопець подарував їй золотий перстень — чи не так само? Кажуть, де тонко, там рветься. Мабуть, того дня найтонша нитка школи була саме у їхньому класі. Усі були заклопотані, розгублені. Тоді Марта ще не знала, що відбувається — все було не так, як щодня. Боячись впустити перстень, відійшла далі від хлопців-однокласників, які розганялись і на колінах намагалися проїхати до кінця шкільного коридору, змагаючись, хто сягне далі. Дівчинка відмахнулася від подружки Софії, сказала їй, що йде в туалет і швидко повернеться. Сама ж зайшла у найдальший закапелок біля сходів, що вели на горище, куди рідко хто заглядав. Та щойно вона розтулила кулак, почула крики.

Кричала Романова мама. Вона того дня геть розсварилася з учителькою і репетувала так, що чутно було аж до дальніх сходів. Марта тоді так

і не розгледіла свій третій золотий перстень — подарунок Романа. Вона відразу ж стулила кулак, злякалася, неначе криком можна вихопити те, що лежало на долоні...

«Удома подивлюсь або дорогою додому після уроку», — вирішила й побігла до класу. Озвався дзвоник. Роман одягався та спідлоба озирався на Марту. Вона відкрито і розгублено дивилася на нього і не розуміла, що відбувається. Хотіла віддати перстень, але люті погляди Любові Павлівни і Романової мами стримували її. Зрештою, нічого не зміниться, якщо вона віддасть його завтра? Хлопець мав сумний вигляд. Їй стало шкода Романа. А може, він випадково її штовхнув? Чому він одягається? Вони ж щойно прийшли з прогулянки? Романова мама, красива, засмагла, мовчки стояла посеред класу, високо задерши підборіддя. У пишній білій куртці, пісочних штанах і такого ж кольору високих черевиках вона була схожа на мармурову колону. Любов Павлівна, сховавши руки за спину, лагідно, наче до маленької, зверталася до неї.

— Ви робите велику помилку, — благально говорила вчителька, — йому ніде не буде так добре, як тут. Я вам обіцяю залагодити все...

Романова мама незворушно мовчала, наче йшлося не до неї. Вона почекала, поки Роман взує чоботи, закинула його змінний одяг і взуття в торбину, однією рукою підхопила наплічник сина, а другою смикнула його за комір куртки.

— Я подумаю, — сказала, виходячи з класу і не озираючись на вчительку.

Двері гримнули. Вчителька здригнулась і стомлено почваланала до столу.

— Зайченко, до дошки! — скомандувала у цілковитій тиші.

Даринка зітхнула і піднялася з місця. Хтозна чому Любов Павлівна завжди, коли сердилася, викликала її до дошки. Може, тому, що... нікому захистити? Даринчина мама рідко приходила до школи... Після того, як Даринка кілька разів помилилася, вчителька довго картала її за те, що «така безголова і не може запам'ятати найпростішого». Даринка несла щоденник для чергової «двійки» і тихенько схлипувала.

Марта сиділа за другою партою та з подивом дивилася на руку, якою вчителька писала у щоденнику. На ній не було персня, яким Любов Павлівна щоразу милувалася на уроках. Тоді їй навіть не спало на думку, що вчителька віддала цей подарунок Романової мами. То вже тепер вона так думає. А тоді...

«Вона загубила перстень!» — подумала Марта і від раптового здогаду ще сильніше, аж до болю, стиснула подарунок у руці. Їй перехотілося його повертати.

Опустивши голову, Даринка вже поверталася до своєї останньої парти. «Знову батько її битиме», — насупилася Марта.

— Вертишевська! — пролунало, як грім серед ясного неба. Оце так! Її, Марту, Любов Павлівна, коли була в такому злючо-сердитому настрої, до дошки ще не викликала. Марта заклякла, раптом перелякавшись, що вчителька, яка загубила свій перстень, помітить той, котрий подарував Роман, крізь кулак і відбере, навіть не давши роздивитись.

— У, Мегера, — Марта, на диво влучно подумки скоротивши вчительчине прізвище Мегеровська, почваланала до дошки. Сама не знає, як тоді вдалось їй хоч щось відповісти. Зате коли помилилася, вчителька крикнула, як качка на озері, на яке вони з батьками щоразу їдуть відпочивати, і єхидно сказала, щоб Марта подякувала за подаровану їй трієчку.

Діти здивовано перешіптувалися. Марта розплакалась. Їй завжди ставили добрі оцінки... Та й помилилася вона лише раз... Однокласники хихотіли. Марта розмазувала сльози по щоках. Вона втекла б у туалет, але дорогу перегородила Любов Павлівна:

— Вертишевська! На місце!

— Я хочу в туалет, — крізь сльози вичавила з себе Марта.

— Нічого на перервах гасати... Треба було на перерві йти, — височіла над нею вчителька. За мить, трохи охолонувши, наче згадавши про свою традиційну поблажливість до неї, дозволила. — Йди уже. І щоб хутко, нема чого по школі швендяти!

Марта тоді так і не зрозуміла, що Любов Павлівна мала на увазі. Вона забігла в туалет і плакала б

довго й гірко, якби там нікого не було. Але там уже була Сорока — Марусю Сороку зі сусіднього класу найчастіше кликали Мусею або Сорокою.

— Плачеш? — запитала та відразу, щойно Марта відчинила двері.

Марта ствердно кивнула головою, потім заперечно мотнула, покрутила, позираючи в різні боки, і, дивлячись Сороці прями́сінько в очі, чомусь випалила:

— Не-а!

— Ваша Мегера сьогодні зла, — продовжила Муся, трохи помовчавши.

— Угу, зла, — підтвердила Марта, — скажена.

— Угу, в нашого сусіда такий собака був. Скажений. Його сусіди в собачу лікарню завезли, бо він гавкав на маленьку дитину, яка в них народилась. А в тій лікарні його не змогли вилікувати. Йому дали такий один укол, і той собака вже не гавкатиме на дитину. Розумієш? Це я сама чула на дитячому майданчикуві. А ще казали, що йому укол не давали, лише залишили в будинку, де живе багато таких сердитих собак. Ти думаєш, це правда? — заторохотіла Муся. — А в інших наших сусідів є собака, який не може бігати. Задні лапи відмовили. То йому до тулуба прив'язують коліщатка, і він передніми лапами бігає, а задніми їздить...

— Не-а, я думаю, що то йому якісь вітаміни в уколах давали. А собаку на колесах я бачила. Дивний

вигляд має. Її двоє стареньких у двір гуляти виводять, — Марта через Марусині балачки не могла глянути на перстень. У туалет їй, певна річ, вже не хотілось. Але як подивитися на подарунок, щоб ніхто не заважав? Вона так-сяк помила вільну руку, і вийшла у коридор, залишивши Сороку в туалеті.

...Марта поправила подушку-думку під головою. Скорочення Мусею вчительчиного прізвища дотепер їй здається ідеально влучним. Поглянула на руку. На ній і досі той перстень, що подарував її колишній однокласник Роман Куций в останній день його перебування в їхній школі. Відтоді вони майже не бачилися. Він перейшов у приватну школу і приходив до них на урочисту лінійку в шостому та сьомому класах. Говорив із хлопцями, кликав їх за школу курити. Але навіть ті, які колись із ним товаришували, зігнорували запрошення. За школу з ним так ніхто й не пішов. Він трохи потупцяв біля входу до школи і пішов геть, насупившись. До Марти не підійшов. Ну й не треба, щоб підходив. Подумаєш!

Зміст

Марта	5
Спогад про золотий перстень	7
Сергій і злива	16
Вечір із батьками	27
Суботні пригоди	33
Біля художньої школи	46
На озері	57
Ранок понеділка	68
Нові листи	75
Знайомство зі Соломією	83
Даринчині клопоти	95
Фестиваль, фестиваль... ..	102
Другий день фестивалю	110
Сон, що здивував	118
Фестиваль завершився	120
Хелловін	130
Даринка Зайченко і проводи	135
Хелловін, і знову довгий день	141
Після канікул	150
Перший день після канікул	154
Страшна новина	158
Передноворіччя	167
Домашні розмови	178
Нічна розмова	185
На вихідних	191
У парку	194
Сімейні клопоти	200
Сон із тиграми	211
Три дні	215
Коротка подорож	232
Презентація	239
Теорія змови	247
Робочі моменти	255
Розірвати пута	261
На виставці	267
Пазли	276